

Innst. O. nr. 72

(2005-2006)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 52 (2005-2006)

**Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i forsikringsloven
(utlikning i fellesordninger for premieberegning)**

Innhold

	Side		Side
1. Proposisjonens hovedinnhold	5	5.5.2 Komiteens merknader	19
1.1 Sammendrag	5	5.6 Øvrige forhold	19
1.2 Komiteens merknader	6	5.6.1 Sammendrag	19
2. Generelt om lovforslaget	7	5.6.2 Komiteens merknader	19
2.1 Sammendrag	7	5.7 Ikrafttredelse	19
2.2 Komiteens merknader	8	5.7.1 Sammendrag	19
3. Forholdet til EØS-reglene	8	5.7.2 Komiteens merknader	19
3.1 Sammendrag	8	6. Tekniske endringer i	
3.2 Komiteens merknader	8	forsikringsloven	19
4. Hovedspørsmål - Valg av løsning	9	6.1 Sammendrag	19
4.1 Sammendrag	9	6.2 Komiteens merknader	20
4.2 Komiteens merknader	10	7. Økonomiske og administrative	
5. Fellesordninger for premieberegning		konsekvenser	20
for ytelsesbasert foretakspensjon	10	7.1 Sammendrag	20
5.1 Forutsetninger for en fellesordning	10	7.2 Komiteens merknader	20
5.1.1 Sammendrag	10	8. Merknader til de enkelte	
5.1.2 Komiteens merknader	11	bestemmelser	20
5.2 Minstekrav til pensjonsordninger i en		8.1 Sammendrag	20
fellesordning	12	8.2 Komiteens merknader	20
5.2.1 Sammendrag	12	9. Andre merknader og forslag fremsatt	
5.2.2 Komiteens merknader	14	under komiteens behandling av	
5.3 Beregning av premiene i en fellesordning	15	saken	21
5.3.1 Sammendrag	15	9.1 Oppretting av lovtekst - forsikringsloven	
5.3.2 Komiteens merknader	18	§ 14-1 første ledd	21
5.4 Innbetaling av årets premie	18	10. Komiteens tilråding	21
5.4.1 Sammendrag	18	Vedlegg	24
5.4.2 Komiteens merknader	19		
5.5 Premiereserven	19		
5.5.1 Sammendrag	19		

Innst. O. nr. 72

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 52 (2005-2006)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i forsikringsloven (utlikning i fellesordninger for premieberegning)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOLD

1.1 Sammendrag

Finansdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven). Proposisjonen inneholder forslag til nye lovregler om private pensjonsordninger som vil inngå som et nytt kapittel 10A i forsikringsloven. I tillegg legges det frem forslag om enkelte tekniske endringer i forsikringslovens ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser.

Forslaget til nytt kapittel 10A i forsikringsloven innebærer endringer i virksomhetsreglene for livsforsikringsselskap som åpner for en generell rett til å tilby fellesordninger for premieberegning for tjenestepensjonsordninger. Dette er en oppfølging av Stortingets anmodning i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 100 (2001-2002), der spørsmålet om kjønnsnøytralitet i pensjonsordninger i privat sektor ble vurdert. Ot.prp. nr. 100 (2001-2002) var en oppfølging av Kvidalutvalgets utredning om samme tema, jf. NOU 2001:27. Stortinget ba i Innst. O. nr. 9 (2002-2003) regjeringen komme tilbake med et forslag til nye regler for forsikringsvirksomhet som åpner for at forsikringsselskaper og pensjonskasser kan tilby pensjonsordninger med kjønns- og aldersnøytrale premier i privat sektor. I begrunnelsen for vedtaket viste stortingsflertallet til de krav til kjønns- og aldersnøytralt finansieringssystem som er tariffestet for pensjonsordninger i kommunal sektor.

Tidligere har det ikke vært adgang til å tilby pensjonsprodukter hvor det skjer en gjennomsnittsberegning av premien over flere pensjonsordninger. Kommunal Landspensjonskasse (KLP) har imidlertid hatt dispensasjon fra de aktuelle bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven, og har foretatt en utjevning av premier mellom sine kunder. Fra 1. januar 2004 ble det - etter lovvedtak i Stortinget - åpnet for en generell rett til å tilby pensjonsprodukter med en gjennomsnittsberegning av premien for kommunale pensjonsordninger, jf. Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet mv. (kommunale pensjonsordninger mv.) og Innst. O. nr. 44 (2003-2004). KLPs tidligere dispensasjon falt samtidig bort.

Hovedformålet med forslagene til lovendringer i proposisjonen er å gi pensjonsinnretninger adgang til å tilby fellesordninger med premieutjevning dersom det etterspørres av foretak i privat sektor. De foreslåtte lovreglene overlater til den enkelte pensjonsleverandør å avgjøre om den vil opprette et slikt tilbud om en felles finansieringsordning for flere pensjonsordninger. Det overlates også til det enkelte foretak å avgjøre om de vil gjøre bruk av adgangen til å benytte slik finansieringsordning i den enkelte pensjonsordning. De foreslåtte lovreglene vil således både for pensjonsleverandører og forsikringstakere være et alternativ til ordinær premieberegning. Lovforslaget bygger på den ordning som ble vedtatt av Stortinget for kommunale pensjonsordninger. Lovforslaget omhandler ikke spørsmål knyttet til hvilke pensjonsytelser pensjonsordningene skal gi.

Lovforslaget om kollektive pensjonsordninger bygger på forslaget i Banklovkommisjonenes utredning nr. 11, NOU 2003:28 Kjønns- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger. Utredningen er enstemmig.

I proposisjonen foreslås nye virksomhetsregler for livsforsikringselskaper som gir livsforsikringselskaper og konsernpensjonskasser en generell rett til å etablere fellesordninger for flere kollektive pensjonsordninger hvor premieberegningen motvirker at premiekostnadene varierer med kjønn og alder. De nye lovreglene foreslås som nevnt tatt inn som nytt kapittel 10A i forsikringsloven. Kapittel 10A vil gjelde for pensjonsordninger med ytelsesbasert foretakspensjon hvor finansieringsordningen er basert på premieberegning i fellesordninger. De foreslåtte lovreglene overlater til henholdsvis pensjonsleverandørene og foretakene å avgjøre om de vil gjøre bruk av adgangen til å benytte slik finansieringsordning.

Forslaget til lovregler bygger i hovedtrekk på den løsningen som gjelder for kommunale pensjonsordninger, jf. Ot.prp. nr. 11 (2003-2004). Forslaget innebærer at det trekkes et klart skille mellom selve finansieringssystemet for den enkelte fellesordning og beregningen av minstekravene til forsikringsmessige avsetninger for den enkelte pensjonsordning. Avsetningskravet skal fortsatt beregnes forsikringsteknisk på personnivå ut fra hver enkelt arbeidstakers opptjente pensjonsrettigheter. Det nye i forslaget ligger i at premiene kan fastsettes på pensjonsordningsnivå prinsipielt uavhengig av forsikringsteknisk beregnet premie for hver enkelt arbeidstaker i pensjonsordningen.

En fellesordning skal etter forslaget hvert år tilføres premier tilsvarende summen av premier som etter en forsikringsteknisk beregning skal tilføres for alle ordningene som inngår i fellesordningen. Det foreslås regler om premieberegning i fellesordninger som innebærer utjevning av pensjonskostnadene mellom pensjonsordningene i fellesordningen.

Lovutkastet skiller mellom ordinær årspremie, reguleringspremie (for oppregulering av ytelser som følge av lønnsregulering), og andre premier for ytelser som først kan premiesettes ved forsikringstilfelles inntreden (engangspremier). Det foreslås fastsatt ulike regler for utjevning av ulike premier. Ordinær årspremie foreslås utliknet på de enkelte ordningene ut fra den rett til alderspensjon som vil bli opptjent i løpet av året. Det foreslås videre at kostnader for tjenestene skal kunne beregnes og belastes særskilt for hver pensjonsordning.

Det er videre etter forslaget frivillig om reguleringspremien skal utjevnes i fellesordningen, eller om denne skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning. Ved særskilt beregning foreslås reguleringspremien beregnet ut fra den prosentvise økning av premiereserven for pensjonsordningen som er påkrevd som følge av oppregulering av medlemmenes opptjente pensjonsrettigheter ut fra lønnsutviklingen. Ved gjennomsnittsberegning foreslås det at den enkelte pensjonsordnings andel av samlet regulerings-

premie til fellesordningen beregnes ut fra størrelsen på premiereserven for pensjonene i ordningen. Man kan her velge å se bort fra premiereserve for pensjoner som ikke er kommet til utbetaling. Dette innebærer at en ved premieutjevning kan se bort fra premiereserver knyttet til alderspensjonister, uføre og etterlatte. Når det gjelder tilleggspremier som ikke lar seg fastsette på forhånd, foreslås det at det skal fastsettes i forsikringsavtalen i hvilken utstrekning slike premier skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning eller helt eller delvis ved gjennomsnittsberegning. Deres tilleggspremiene skal utjevnes i fellesordningen, foreslås det at disse skal fordeles på samme måte som den ordinære årspremien.

Videre foreslås visse minstekrav til likhet mellom pensjonsplanene for de pensjonsordningene som skal inngå i samme fellesordning. I lovforslaget er det opp til den enkelte pensjonsinnretning å vurdere om det for den enkelte fellesordning skal stilles strengere krav til likhet mellom de ulike pensjonsordningene som inngår i en fellesordning. Departementet foreslår også regler om innbetaling av premie til fellesordningene.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Rolf Terje Klunghland, Torgeir Micaelsen, Reidar Sandal, lederen Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at forslagene er nærmere omtalt nedenfor i denne innstillingen og i Ot.prp. nr. 52 (2005-2006) Om lov om endringer i forsikringsloven (utlikning i fellesordninger for premieberegning).

Komiteen viser til at det generelt kun er konkrete forslag som krever lovhjemmel og Regjeringens vurderinger vedrørende dette, som er gjengitt nedenfor i sammendragene under det enkelte punkt. Bakgrunnen for forslagene, gjeldende norsk rett, utenlands rett, Banklovkommisjonenes utredning, høringsuttalelser mv. knyttet til det enkelte forslag, er redegjort nærmere for i nevnte odelstingsproposisjon. Også nærmere vurderinger vedrørende lovforslagene er i noen grad kun delvis gjengitt, eventuelt bare vist til.

Komiteen viser til sine merknader nedenfor under det enkelte punkt.

2. GENERELT OM LOVFORSLAGET

2.1 Sammendrag

I markedet for kommunale pensjonsordninger hadde ett selskap (KLP) dispensasjon fra forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser, slik at selskapet kunne utjevne pensjonspremier i en fellesordning, og hovedtariffavtalen hadde låst kommunene til dette selskapet. Finansdepartementet skrev følgende om formålet med lovforslaget i Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) om kommunale pensjonsordninger:

"Finansdepartementet legger til grunn at det er behov for tiltak for å bidra til virksom konkurranse i markedet for kommunale tjenstepensjonsordninger. Konkurranse er ikke et mål i seg selv, men et middel for å sikre en effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser. Departementet ønsker derfor å legge til rette for at kommunale arbeidsgivere skal kunne flytte sine pensjonsordninger til og fra KLP og andre selskaper som tilbyr kommunale pensjonsordninger."

I Innst. O. nr. 9 (2002-2003) begrunner finanskomiteen anmodningen til regjeringen om å utarbeide regler som åpner for å tilby tjenstepensjonsordninger med kjønns- og aldersnøytrale premier i privat sektor på følgende måte:

"Fleirtallet viser til at kommunalt tilsette har tariffesta kjønns- og aldersnøytrale premier i sin tenestepensjon, men at det til nå berre har vore Kommunal Landspensjonskasse (KLP) som har hatt høve til å tilby tenestepensjonar med slike premier. Fleirtallet har merka seg at Regjeringa har varsla organisasjonane i arbeidslivet at den ynskjer å gi alle livsforsikringselskap høve til å tilby kjønns- og aldersnøytrale pensjonspremier i offentleg sektor, og vil peike på at dette er positivt.

Fleirtallet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at ordningar med kjønns- og aldersnøytrale premier kan føre til auka likestilling mellom kvinner og menn, og til at færre eldre arbeidstakarar vert støytt ut av arbeidslivet. Fleirtallet vil understreke at òg privat sektor bør ha høve til å velje tenestepensjonsordningar med kjønns- og aldersnøytrale premier. Fleirtallet vil difor be Regjeringa komme attende til Stortinget med eit forslag til nye reglar for forsikringsverksemd, som opnar for at forsikringselskap og pensjonskasser kan tilby pensjonsordningar med kjønns- og aldersnøytrale premier, både i privat og offentleg sektor."

Bakgrunnen for forslaget i proposisjonen om å åpne for at pensjonsordninger i privat sektor kan benytte et kjønns- og aldersnøytralt finansieringssystem, er som det fremgår av Innst. O. nr. 9 (2002-2003), først og fremst å åpne for premieutjevning i fellesordninger i privat sektor, slik at den enkelte ar-

beidsgiver ikke skal ha økonomisk motiv for å tilsette menn fremfor kvinner og yngre fremfor eldre arbeidstakere. Det vises til at det allerede er åpnet for premieutjevning i fellesordninger i kommunal sektor.

Det forhold at premien for en forsikring kan være ulik for menn og kvinner, og for yngre og eldre gjenspeiler nettopp ulik risiko. For å fastsette risikodelen av premietariffene i livsforsikring, benyttes statistiske og forsikringstekniske metoder som tar utgangspunkt i blant annet forventet gjenstående levetid i forskjellige aldre eller sannsynligheten for uførhet. Oppgavene til forsikringsselskapene når det gjelder premietariffing er å finne en administrativt håndterbar og saklig objektiv metode for å dele inn forsikringsbestanden i egnede risikogrupper, plassere forsikringstakerne i rett gruppe, kontrollere i hvor stor grad forsikringstakerne bytter risikogruppe og bedømme om forsikringstakerens opplysninger er korrekte. Kjønn og alder er to karakteristika som det er enkelt å konstatere, og som over tid har vist en god evne til å forklare den risiko selskapet påtar seg ved livsforsikring. I gjeldende beregningsgrunnlag for kollektive pensjonsforsikringer er det på flere områder lagt inn ulike forutsetninger avhengig av kjønn og alder. Eksempler på slike områder er dødelighet, uførhet, sannsynlighet for å være gift, aldersdifferanse mellom ektefeller, sannsynligheten for å ha barn, samt barnas alder.

I ytelsesbaserte ordninger etter foretakspensjonsloven, skal det som tidligere nevnt betales ulike premier for kvinner og menn og for yngre og eldre arbeidstakere, dersom dette er nødvendig for å sikre like store årlige ytelser. Dette gjelder ikke bare alderspensjon etter denne loven, men også eventuelle uføre- og etterlattepensjoner. Dette gjelder også om disse ytelsene tegnes som tilleggsytelser til innskuddsbasert alderspensjon.

Generelt vil sammensetningen av forsikringsdekninger bestemme om en betaler høyest premie for kvinner eller menn. Den kombinasjonen av alders-, uføre- og etterlattepensjoner som er mest vanlig innenfor de ytelsesbaserte ordningene, gir i dag om lag lik premie for kvinner og menn i disse ordningene. Sammensetningen av forsikringsdekninger vil også påvirke hvordan premiekostnadene varierer med alder. Som hovedregel vil imidlertid kostnadene knyttet til alderspensjonen dominere, slik at premiekostnadene øker med alderen til forsikrede. Arbeidsgivere i privat sektor har imidlertid betydelig valgfrihet ved utformingen av pensjonsordninger innenfor de rammer som trekkes opp i pensjonslovgivningen, og vil herunder kunne opprette pensjonsordning med skattemessig gunstig behandling der medlemmenes kjønn og alder i liten grad påvirker pensjonskostnadene. Foretakene kan dermed innenfor gjeldende re-

regelverk selv velge om pensjonsordningen skal gis en utforming hvor kjønns- og alderssammensetningen blant medlemmene får betydning for foretakets pensjonskostnader.

Kvidalutvalget gjennomgikk i NOU 2001:27 (Kjønnsnøytralitet i pensjonsordninger i privat sektor) fordeler og ulemper med ulike premieutjevningssystemer. Departementet har i sin vurdering i proposisjonen lagt stor vekt på at Stortinget ved behandlingen av Ot.prp. nr. 100 (2001-2002) om lov om endringer i innskuddspensjonsloven og lov om foretakspensjon anmodet departementet om å utarbeide forslag til endringer i virksomhetsreglene for livsforsikringsselskaper som åpner for en generell rett til å tilby tjenstepensjonsordninger med kjønns- og aldersnøytrale premier. Departementet har videre lagt vekt på at det etter lovforslaget er opp til det enkelte livsforsikringsselskap om de vil tilby pensjonsinnretninger med fellesordninger for premieberegning, og at det er opp til det enkelte foretak om de ønsker å ha sin pensjonsordning i en fellesordning eller ikke. Forslaget til nye lovregler virker således ikke begrensende verken for tilbudssiden eller etterspørselssiden i markedet for private tjenstepensjoner. Forslaget innebærer med andre ord kun en utvidelse av mulighetsområdet i forhold til dagens regelverk.

Det kan anføres at regelverket for livsforsikring blir enda mer komplekst som følge av de nye reglene som foreslås innført, men ettersom det er frivillig for selskaper og foretak om de ønsker å benytte seg av de nye mulighetene, antar departementet at dette ikke bør tillegges avgjørende vekt.

Enkelte høringsinstanser har vist til at forslaget ikke nødvendigvis gir de ønskede virkninger i markedet ved at man oppnår en utjevning av premiene med hensyn til kjønn og alder. Departementet viser i denne sammenheng til Banklovkomisjonens vurdering av virkningene av en adgang til å etablere fellesordninger i privat sektor. Banklovkomisjonen skriver i NOU 2003:28 i kapittel 6 at virkningene vil bero på helt andre forhold enn at loven endres, og at det avgjørende vil være i hvilken utstrekning og på hvilken måte pensjonsinnretningene og foretakene gjør bruk av den muligheten lovendringen vil gi.

På bakgrunn av usikkerhet om effekter i markedet av denne typen regulering, legger departementet til grunn at regelverket, i likhet med regelverket for kommunale pensjonsordninger, skal evalueres og eventuelt justeres dersom det viser seg at løsningene har uforutsette uheldige konsekvenser.

Finansdepartementet følger i proposisjonen opp Banklovkomisjonens forslag om å åpne for en generell adgang til premieutjevning mellom arbeidsgivere som har ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger. Dette innebærer at det fastsettes nye regler om premieberegning i forsikringsloven, slik at alle livs-

forsikringsselskaper kan benytte premier utjevnet med hensyn til kjønn og alder. De foreslåtte reglene utgjør et frivillig alternativ til eksisterende bestemmelser om premieberegning, og vil først og fremst gjelde for ytelsesbaserte pensjonsordninger opprettet av foretak i privat sektor. I samsvar med Banklovkomisjonens forslag foreslår departementet at kapittel 10A også skal gjelde for konsernpensjonskasser som omfatter pensjonsordninger til flere foretak.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader nedenfor under det enkelte punkt.

3. FORHOLDET TIL EØS-REGLENE

3.1 Sammendrag

EU-kommisjonen fremmet 5. november 2003 et direktivforslag om likebehandling innenfor arbeidslivets område, og et revidert direktivutkast ble vedtatt av Rådet 13. desember 2004. Direktivet skal sikre likebehandling av menn og kvinner med hensyn til tilgang til og tilbud av varer og tjenester i privat og offentlig sektor, med unntak av utdanning og innhold i media og reklame. I direktivets fortale er det presisert at direktivet kun får anvendelse for forsikring og pensjoner som er private, frivillige og atskilt fra arbeidsforhold.

Direktivet er i hovedsak generelt, men det er gitt en egen bestemmelse som omhandler premier/ytelser i forsikring. Direktivets artikkel fem fastslår at bruk av kjønn som faktor ved beregning av premier/ytelser i forsikring ikke skal resultere i ulike premier/ytelser, men at dette likevel ikke er til hinder for at medlemsland kan tillate slike premie-/ytelsesforskjeller i tilfelle kjønn er en vesentlig faktor ved bedømmelsen av risiko.

Ettersom direktivet kun gjelder forsikringer og pensjoner som er atskilt fra arbeidsforhold, antar departementet at direktivet ikke vil berøre kollektive pensjoner i arbeidsforhold, og at det således ikke vil være av direkte betydning for lovforslaget her.

Departementet er enig med høringsinstansene i at et eventuelt senere krav fra EU om kjønnsnøytralitet i forsikring vil kreve en ny utredning og muligens også nye lovendringer i Norge. Ettersom lovforslaget her legger opp til valgfri etablering og inntreden, er usikkerhet om fremtidig regulering et av momentene de ulike aktørene må ta med i betraktningen når de tar stilling til om de skal gå inn i dette markedet eller ikke.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

4. HOVEDSPØRSMÅL - VALG AV LØSNING

4.1 Sammendrag

Det er viktig at regelverket virker på en konkurransenøytral måte i forhold til markedsaktørene. Dette tilsier at regelverket utformes i hovedsak som et rammeverk med lik adgang for alle til å tilby de produkter rammeverket åpner for, noe som taler for generelle lovregler som foreslått av Banklovkommissjonen.

Finansdepartementet har merket seg at Banklovkommissjonen har foreslått regler om premieberegning som baserer seg på det som er vedtatt for kommunal sektor. Slik Finansdepartementet ser det, ville det kunne tenkes andre metoder for å oppfylle en målsetning om et finansieringssystem som er kjønnsnøytralt og ikke virker utstøtende på eldre arbeidstakere enn en metode utformet etter den modell som KLP har benyttet for kommunale pensjonsordninger. Departementet viser i likhet med kommissjonen til at kjønnsnøytrale premietariffer ble utredet i NOU 2001:27 Om kjønnsnøytralitet i privat sektor (Kvidalutvalget). Utvalget konkluderte med at utstøting av kvinnelig arbeidskraft ikke synes å være et problem i foretak som har opprettet ytelsesbaserte ordninger.

Banklovkommissjonen peker i NOU 2003:28 Kjønns- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger på at pensjonspremie avviker svært lite som følge av kjønn når man ser på alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon under ett. Videre legger kommissjonen til grunn at premieforskjeller grunnet alder er betydelig større enn premieforskjeller grunnet kjønn. Departementet påpeker i den sammenheng at ulikheter i forsikringsmessig risiko mellom eldre og yngre arbeidstakere bare er én årsak til premieforskjellene. Departementet viser i denne sammenheng til Ot.prp. nr. 11 (2003- 2004) avsnitt 6.1.3, der departementet skriver følgende, som vil ha tilsvarende relevans for ytelsesbaserte pensjonsordninger i privat sektor:

"Pensjonsinnretninger opererer med en såkalt grunnlagsrente. Grunnlagsrenten er den beregningsrente som legges til grunn for at premien kan fastsettes slik at en når de kontraktsfastsatte ytelser. Grunnlagsrenten representerer den årlige avkastning som pensjonsinnretningen garanterer på innbetalte midler, og avhenger verken av alder eller kjønn. Generelt kan en si at effekten av denne grunnlagsrenten er slik at premien blir lavere jo lenger frem i tid en ytelse skal utbetales og jo høyere grunnlagsrenten er. Så lenge en har en positiv grunnlagsrente, vil dette føre til at premien for en ung arbeidstaker som har mange år igjen til utbetaling, blir lavere enn for en eldre arbeidstaker som har færre år igjen til utbetaling, gitt samme opptjening av pensjon. En kommunal arbeidsgiver vil merke denne grunnlagsrenten på flere måter. De viktigste effektene er kanskje at den gene-

relt bidrar til å redusere premiene (lavere grunnlagsrente innebærer høyere premier). I forhold til en eventuell målsetning om "aldersnøytrale" premietariffer er det imidlertid vel verdt å merke seg at grunnlagsrenten kan ha vesentlig større betydning for yngre arbeidstakere enn for eldre, og at grunnlagsrentens størrelse kan være en viktig forklaringsfaktor bak ulike forsikringspremier for yngre og eldre arbeidstakere. Grunnlagsrenten påvirker også premien på en annen, og mer uforutsigbar måte, ved at avkastning ut over grunnlagsrenten føres tilbake til forsikringstakere eller de forsikrede, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 8-1. Pensjonsutgifter for ansatte med stor opptjent pensjon, som ofte, men ikke nødvendigvis, er eldre arbeidstakere, kan gjennom dette reduseres betraktelig i år med høy finansavkastning.

Det kan etter Finansdepartementets oppfatning stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig å utjevne premieforskjeller som ikke direkte er knyttet til at selskapene benytter kjønn og alder som indikatorer på risiko. Man kunne eventuelt tenke seg at opptjeningsprofilen for pensjoner ble vurdert, dersom det er et mål at eldre og yngre arbeidstakere skal betale tilnærmet samme pensjonspremie."

Finansdepartementet viser til at flere høringsinstanser har vært kritiske til om metoden med premieutjevning som foreslått av Banklovkommissjonen er den mest hensiktsmessige i privat sektor. Departementet vil i den sammenheng understreke at Banklovkommissjonen i sitt mandat ikke var bundet til å foreslå en tilsvarende løsning som for kommunal sektor. Banklovkommissjonen stod fritt i henhold til mandatet til å foreslå andre modeller for å oppnå kjønns- og aldersnøytralitet i premiefastsettelsen. Banklovkommissjonen mente imidlertid enstemmig at dette var en god løsning som i tillegg hadde vist seg å være praktisk gjennomførbar via KLP-ordningen, og som også Stortinget la til grunn for lovvedtakene om kommunale ordninger.

Det vises videre til departementets vurdering av denne typen system for premieberegning i Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) avsnitt 6.1.3:

"Utjevning av premie vil innebære et brudd med tidligere prinsipper om at premie skal stå i et rimelig forhold til forsikringsrisiko som overtas, og departementet antar det kan stilles spørsmål ved om adgangen til å opprette fellesordninger vil innebære kamuflering av økonomiske sammenhenger, mindre innsyn og mindre påvirkning på kostnader i egen pensjonsordning. Finansdepartementet vil også peke på at utjevningen av premie kan omfatte andre elementer enn kjønn og alder, og at utilsiktede utjevningseffekter i liten grad synes å være kartlagt. Imidlertid vil utjevningseffekten, når systemet har virket i en periode, kunne evalueres og lovreglene eventuelt justeres."

Departementet legger til grunn de samme forhold som gjør seg gjeldende ved innføring av fellesordninger for ytelsesbasert tjenstepensjon.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader nedenfor under det enkelte punkt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre slutter seg til Regjeringens understrekning av at regelverket innenfor forsikringsbransjen må virke på en konkurransenøytral måte i forhold til markedsaktørene. Dette innebærer at det bør gis lik adgang for alle aktører å tilby og nyttiggjøre seg de produkter som rammeverket åpner for.

Disse medlemmer mener på prinsipielt grunnlag at konkurranse i markedet skal tilstrebes, og at ulik tilgang til forsikringsprodukter kan skape skjevheter og dårligere og dyrere tilbud til brukerne.

5. FELLESORDNINGER FOR PREMIEBEREGNING FOR YTELSESBASERT FORETAKSPENSJON

5.1 Forutsetninger for en fellesordning

5.1.1 *Sammendrag*

VALGFRI ETABLERING OG INNTREDEN

Departementet viser til at Banklovkommisjonen i lovutkastet § 8d-4 foreslår en adgang for pensjonsinnretningen til å etablere en fellesordning eller fellesordninger. Bestemmelsen innebærer ingen plikt for et livsforsikringsselskap eller konsernpensjonskasse til å ta inn en pensjonsordning i en fellesordning for ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger, selv om forutsetningene for dette er tilstede. Banklovkommisjonen foreslår videre at det skal være opp til det enkelte foretak som har en ytelsesbasert pensjonsordning etter foretakspensjonsloven om denne pensjonsordningen skal inngå i en fellesordning eller ikke. Premieutjevning i en fellesordning bygger således på frivillighet både hos pensjonsleverandør og foretak.

Departementet har merket seg at med unntak av LO er også høringsinstansene tilfredse med at det foreslås et system basert på valgfrihet. Flere høringsinstanser understreker dessuten viktigheten av at regelverket kun kan gjelde ved frivillig tilslutning til ordningen.

Departementet slutter seg til forslaget om at etablering av fellesordninger for premieberegning skal være frivillig for den enkelte pensjonsinnretning. Det er etter departementets vurdering viktig at den enkelte pensjonsleverandør selv kan vurdere om man ønsker å gjøre de nødvendige investeringer for å tilby fellesordninger for premieutjevning, og i tilfelle hvilke pensjonsordninger som skal tilbys å delta i en slik fellesordning. Et spørsmål som kan oppstå på sikt er også om livsforsikringsselskapet skal kunne si opp

eller stille nye krav til deltakere i en fellesordning. Dette spørsmålet er ikke særskilt drøftet av Banklovkommisjonen. Departementet legger i så måte til grunn at lovreglene ikke er til hinder for at livsforsikringsselskapet sier opp eller stiller nye krav til deltakelse, men at nærmere vilkår om dette på vanlig måte avtales mellom partene.

Departementet slutter seg videre til Banklovkommisjonens forslag om at det skal være opp til det enkelte foretak som har en ytelsesbasert pensjonsordning etter foretakspensjonsloven om denne pensjonsordningen skal inngå i en fellesordning eller ikke. Ved at lovbestemmelser i forsikringsloven (og i den nåværende forsikringsvirksomhetsloven) ikke stiller krav om at forsikringspremier ved ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger skal utjevnes i fellesordninger, men at eventuelle løsninger med fellesordninger er valgfri, åpner forslaget fra Banklovkommisjonen for at det enkelte foretak kan velge det tilbud foretaket anser for å være det beste. Flytteadgang åpner videre for at foretakene kan flytte pensjonsordningen ut av en fellesordning dersom foretaket ikke er fornøyd med utviklingen i fellesordningen.

PREMIEUTJEVNINGEN I ET KOLLEKTIV AV PENSJONSORDNINGER

Fellesordninger påvirker den premie hver enkelt pensjonsordning må betale til pensjonsleverandøren. Enhver fellesordning vil innebære en viss krysssubsidiert mellom de foretak som har sine pensjonsordninger i fellesordningen. Omfanget av denne krysssubsidiertingen vil bero på hvor likeartede de enkelte pensjonsordningene i fellesordningen er med hensyn på blant annet alders- og kjønnsfordeling. Bare dersom en pensjonsordning forsikringsteknisk sett tilsvarer fellesordningen (for eksempel samme alders- og kjønnsfordeling), vil ordningens totale premie være upåvirket når den trer inn i en fellesordning. Fellesordningenes evne til å "pulverisere" de kostnadene som oppstår dersom et av foretakene i fellesordningen for eksempel ansetter en kvinne eller en eldre arbeidstaker, er uavhengig av om det er stor innbyrdes forskjell i alders- og kjønns sammensetningen i pensjonsordningene som inngår i en fellesordning. Dersom fellesordningen er stor i forhold til størrelsen på den enkelte pensjonsordning, vil merkostnader ved ansettelse av en kvinne fremfor en mann, eller en eldre fremfor en yngre arbeidstaker, fordeles i fellesordningen, og i svært liten grad belastes det foretak som ansatte det nye medlemmet av pensjonsordningen. Utgjør derimot denne pensjonsordningen en stor andel av fellesordningen, vil naturlig nok påvirkning fra fellesordningen tilbake på foretaket være større.

Finansdepartementet mener i likhet med Banklovkommisjonen at det ikke er hensiktsmessig å gi nærmere regler om sammensetning og størrelse på

fellesordningen. Lovpålagte minstekrav til størrelse og sammensetning av fellesporteføljen vil kunne gjøre det vanskelig for forsikringselskaper å etablere fellesordninger for ytelsesbasert foretakspensjon. Dette vil virke begrensende på konkurransen i denne delen av forsikringsmarkedet. Finansdepartementet har derfor funnet det hensiktsmessig å følge Banklovkomisjonens forslag på dette punkt. Det vises til lovforslaget § 10A-4 første ledd.

Banklovkomisjonen foreslår i lovutkastet § 8d-1 tredje ledd at en kommunal pensjonsordning kan inngå i en fellesordning med pensjonsordninger med ytelsesbasert foretakspensjon. Banklovkomisjonens forslag reiser etter departementets vurdering problemstillinger som må utredes videre, herunder uoversiktighet i utjevningen samt skattemessige problemstillinger.

Finansdepartementet foreslår på denne bakgrunn ikke å følge Banklovkomisjonens forslag om at kommunale pensjonsordninger og ytelsesbaserte (private) foretakspensjonsordninger skal kunne inngå i samme fellesordning. Departementet foreslår derimot at fellesordningene i utgangspunktet bare kan inneholde pensjonsordninger som er regulert av lov av 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon. Det vises til lovforslaget § 10A-1 annet ledd.

VALG AV FORDELINGSNØKKELE

I hvilken grad det vil finne sted en utjevning av pensjonskostnadene for de enkelte pensjonsordninger, beror i stor grad på hvilke kriterier som legges til grunn ved fordelingen innenfor en fellesordning. Etter Finansdepartementets vurdering er det ønskelig å velge en fordelingsnøkkel som har minst mulig utjevningsevner når det gjelder de samlede pensjonskostnader for de enkelte pensjonsordningene. Banklovkomisjonen foreslår at den rett til alderspensjon som medlemmene opptjener i løpet av året, skal benyttes som fordelingsnøkkel for det samlede premievolumet i fellesordninger for ytelsesbasert foretakspensjon. En fordel med å velge opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året som fordelingsnøkkel, er som Banklovkomisjonen påpeker at denne fordelingsnøkkel reflekterer forskjellen i ytelsesnivå i de enkelte pensjonsordninger, og at man derfor kan la pensjonsordninger med pensjonsplaner som gir forskjellig ytelsesnivå for alderspensjon inngå i samme fellesordning. Finansdepartementet har merket seg at også FNH og Aktuarforeningen stiller seg bak dette forslaget til fordelingsnøkkel.

Finansdepartementet har merket seg Norske Pensjonskassers Forenings uttalelse om virkning på incentiver til skadeforebyggende tiltak. Som foreningen påpeker, vil forskjeller i uføretilbøyelighet ikke gi seg utslag i tilsvarende forskjeller i utliknet premie for foretaket ved den foreslåtte premieberegning.

Dette innebærer at incentiver til skadeforebyggende tiltak i det enkelte foretak vil avta. Finansdepartementet påpekte i Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) at det kan stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig å utjevne premieforskjeller som ikke direkte er knyttet til at selskapene benytter kjønn og alder som indikatorer på risiko. Finansdepartementet pekte videre på at utilsiktede utjevningseffekter i liten grad synes å være kartlagt, men at utjevningseffekter vil kunne evalueres og lovreglene eventuelt justeres når systemet har virket en periode.

Norske Pensjonskassers Forening påpeker også i sin høringsuttalelse at netto årlig opptjent pensjon ikke er en fullstendig aldersnøytral fordelingsnøkkel ettersom unge arbeidstakere har en lengre pensjongs-givende tjenestetid, og dermed vil tjene opp en mindre andel av full pensjon hvert år enn arbeidstakere med færre år igjen til pensjonsalder. Slike forskjeller reflekterer imidlertid det faktiske forhold at årlig opptjening i ordningene avhenger av medlemmets alder. Dersom en skal nøytralisere slike forskjeller, bør dette gjøres gjennom å endre systemene for opptjening av pensjon, og ikke ved premieutjevning mellom ordningene. Det er ikke aktuelt å vurdere noen endring i systemet for opptjening av pensjon.

Finansdepartementet finner ikke grunnlag for å endre Banklovkomisjonens forslag, og gir derfor sin tilslutning til forslaget om at ordinær årspremie fordeles ut fra den rett til alderspensjon som vil bli opptjent i løpet av året. Det vises til § 10A-5 første ledd.

5.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til endring i forsikringsloven § 9-1 første ledd og forsikringsloven nye §§ 10A-1, 10A-4 første ledd og 10A-5 første ledd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre deler Regjeringens syn om at også private aktører i forsikringsbransjen skal gis mulighet til å tilby fellesordninger for ytelsesbaserte foretakspensjoner. Disse medlemmer understreker imidlertid at slike ordninger skal være frivillige, og at det må være opp til det enkelte foretak som har en ytelsesbasert pensjonsordning etter foretakspensjonsloven om denne skal inngå i en fellesordning eller ikke.

Disse medlemmer er innforstått med at alle former for fellesordninger for pensjoner innebærer en viss form for krysssubsidiering mellom foretak, og at slik subsidiering kan oppfattes som urettferdig, og bidra til at foretakene søker den løsningen eller fellesordningen som er økonomisk mest lønnsom for foretaket. Da lønnsomheten vil avhenge av alderssammensetningen blant foretakets ansatte, vil man

kunne risikere ustabilitet i ordningen. Disse medlemmer mener imidlertid at politikernes fremste oppgave er å tilrettelegge for reell konkurranse og like rammevilkår for alle markedsaktører, og mener det må være opp til hvert enkelt foretak å vurdere fordelene og ulempene ved å delta i fellesordning for pensjoner.

5.2 Minstekrav til pensjonsordninger i en fellesordning

5.2.1 *Sammendrag*

BEHOVET FOR LIKHETER MELLOM PENSJONSORDNINGENE

Finansdepartementet mener i likhet med Banklovkommissjonen at det er nødvendig å stille visse krav til likhet mellom pensjonsordningene som deltar i en fellesordning. Dette er nødvendig som følge av de store variasjonene i ytelsessammensetningen for de ytelsesbaserte pensjonsordningene i privat sektor. Krav til en viss likhet gjør at man unngår at utjevningseffektene mellom pensjonsordningene blir for store og uoversiktlige. Fordelingsnøkkelen som er valgt for fordeling av ordinær årspremie gjør imidlertid at det ikke er nødvendig å stille krav om samme ytelsesnivå i alle ordningene, noe som vil gjøre det likhetskravet som stilles lettere å oppfylle enn det som ellers ville vært tilfellet. Finansdepartementet foreslår derfor i tråd med Banklovkommissjonens forslag at det ikke stilles krav om at ytelsesnivået er det samme, jf. lovforslaget § 10A-4 tredje ledd. Finansdepartementet er ikke enig med Den Norske Aktuarforening i at fellesordninger bare kan bli en realitet for grupper av arbeidsgivere med standardiserte pensjonsordninger, men ser at innføring av fellesordninger kan trekke i retning av at ytelsessammensetningen blir mer lik i ulike pensjonsordninger enn det som er tilfellet i dag.

De som har pensjonsordninger som koster mindre enn gjennomsnittet i en fellesordning, vil ha et incitament til å flytte (gå ut av fellesordningen). Dette incitamentet vil være mindre i en fellesordning bestående av pensjonsordninger som er risikomessig tilnærmet like, enn i en fellesordning med mer variert sammensetning. Finansdepartementet antar at utjevningen av pensjonskostnadene for de enkelte pensjonsordningene vil holde seg på et beskjedent nivå i et marked med konkurranse. Dette som følge av at arbeidsgiverne kan velge å tre ut av fellesordninger dersom utjevningsevningene blir større enn det disse kan akseptere. Risikobildet i en pensjonsordning kan imidlertid endres over tid ved at gjennomsnittsalderen øker i perioder med liten utskiftning av arbeidstakerne og at denne igjen går ned i perioder med stor utskiftning. En pensjonsordning i en fellesordning kan derfor gå over fra å subsidiere til å bli sub-

sidiert og motsatt. Dette kan gjøre det vanskelig å kontrollere om pensjonsordningene i en fellesordning til enhver tid er tilnærmet like.

Norske Pensjonskassers Forening peker i sin høringsuttalelse på at pensjonsordninger som har hatt en risikomessig endring kan bli tvunget ut av fellesordningen for å overholde krav til likhet. Departementet ser at dette i teorien kan være en problemstilling, men antar at problemet i praksis vil være av svært begrenset betydning.

Departementet slutter seg til Banklovkommissjonens forslag om at ytelsessammensetningen skal være den samme i pensjonsordningene som deltar i fellesordningen. Videre slutter departementet seg til forlaget om at forholdet mellom alderspensjonsytelse og etterlattepensjonene skal være det samme. Disse kravene er viktige for å hindre at en del av premiebelastningen for pensjonsordninger med høyere ytelser overføres til de øvrige pensjonsordningene i fellesordningen. Det vises til lovforslaget § 10A-4 annet ledd.

BEREGNINGSRENTEN OG BEREGNINGSGRUNNLAGET

På bakgrunn av høringsinstansenes merknader, er det behov for å klargjøre om kravet til likhet i beregningsgrunnlaget skal vurderes ut i fra beregningsgrunnlaget for premier eller beregningsgrunnlaget for avsetninger.

Etter forsikringsloven § 9-3 skal et forsikrings-selskap benytte premier som står i rimelig forhold til den risiko som overtas, og i forhold til selskapets økonomi. Forsikringsselskapet garanterer for oppfyllelsen av forsikringsavtalen. Dette innebærer at selskapet garanterer for de forutsetninger som er lagt til grunn i forsikringens beregningsgrunnlag. At premiene på betalingstidspunktet står i et rimelig forhold til den risiko som er overtatt, er i seg selv ikke nok til å sikre at selskapet har de midler som er nødvendige når utbetaling skal foretas. Strømmen av premieinntekter må derfor i første omgang gjøres om til en beholdning av midler i selskapet. Fordi forsikringsytelsene etter forsikringsavtalen i utgangspunktet er spesifisert, kan en ut fra disse beløpene - og ved bruk av beregningsgrunnlaget - avlede hvilket beløp selskapet må sette av for å dekke forpliktelsene. Ved beregning av forsikringsfondets minsteverdi for de enkelte forsikringskontrakter, har en i praksis hittil benyttet samme beregningsgrunnlag som ved beregning av premien, men prinsipielt er dette (grunnlagsrente og beregningsrente) to ulike rentesatser.

Forskjeller i beregningsgrunnlaget for avsetninger vil gjenspeile historiske forskjeller i beregningsgrunnlaget for premier, og slik sett kan dette være ulikt også mellom ordninger som på nåværende tidspunkt benytter samme beregningsgrunnlag for fastsettelse av premier. Hensikten bak et krav om likhet

i beregningsgrunnlagene til ordninger som inngår i fellesordningen, må etter departementets vurdering være å unngå utjevning av premieforskjeller som ikke knytter seg til kjønn og alder. Ulikt beregningsgrunnlag for avsetninger vil påvirke det overskudd som tilføres ordningene, men vil ikke ha betydning for de premiene som betales for ordningene. Departementet anser på dette grunnlag at kravet til likhet i beregningsgrunnlaget knyttet til beregningsgrunnlaget for premier og ikke beregningsgrunnlaget for avsetninger.

Banklovkommisjonen har i lovutkastet § 8d-4 annet ledd annet punktum foreslått at pensjonsordningene i en fellesordning skal benytte "i hovedsak" samme beregningsgrunnlag. Departementet er enig med Banklovkommisjonen i at det ikke skal være et krav at beregningsgrunnlaget er likt, og foreslår derfor å fastsette at et krav om i hovedsak samme beregningsgrunnlag i tråd med forslaget fra Banklovkommisjonen. Det vises til lovforslaget § 10A-4 annet ledd tredje punktum.

I 2003 endret Finansdepartementet forskrift 15. september 1997 nr. 1 005 om premier og forsikringsfond i livsforsikring. Endringene innebærer at premier på livsforsikringskontrakter etter 1. januar 2004 ikke kan beregnes på grunnlag av en årlig avkastning på forvaltet kapital som er høyere enn tre prosent. Kredittilsynet skal i henhold til bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven og forskrift om premier og forsikringsfond i livsforsikring fastsette en lavere maksimal grunnlagsrente i livsforsikring enn tre prosent (som gjelder i dag) dersom 60 pst. av effektiv rente på langsiktige statsobligasjoner utgjør mindre enn tre prosent. Kredittilsynet fattet på bakgrunn av dette i november 2005 beslutning om at maksimal grunnlagsrente for nye livsforsikringskontrakter som etableres etter 1. januar 2006 skal være 2,75 pst.

Ettersom pensjonsinnretningene selv har valgt generelt å legge seg på den maksimalt tillatte grunnlagsrenten, er problematikken knyttet til ulik beregningsrente i ulike ordninger for tiden ikke særlig aktuell. En kan imidlertid ikke se bort fra en utvikling i retning av ulike grunnlagsrenter under den maksimalt tillatte grunnlagsrenten fastsatt av myndighetene. Utjevning av ulikheter i premier som skyldes ulike beregningsrenter er imidlertid uheldig, og departementet støtter derfor av preventive hensyn kravet Banklovkommisjonen foreslår om like grunnlagsrenter i pensjonsordningene som skal inngå i en fellesordning. Det vises til lovforslaget § 10A-4 tredje ledd tredje punktum.

SÆRLIG OM ELDRE ARBEIDSTAKERE

Etter foretakspensjonsloven § 3-9 kan man i regelverket for pensjonsordningen bestemme at ar-

beidstakere eller bestemte grupper av slike arbeidstakere som har mindre enn et fastsatt antall år (inntil ti år) igjen til pensjonsalderen ved ansettelse, ikke skal tas opp som medlemmer i pensjonsordningen eller bare skal opptas på særskilte vilkår. Et spørsmål som her må vurderes, er om foretakene skal kunne benytte denne muligheten etter foretakspensjonsloven, når de velger å la sin pensjonsordning inngå i en fellesordning.

Departementet er i utgangspunktet i tvil om det er ønskelig å åpne for at man skal kunne unnlate å ta opp arbeidstakere med mindre enn ti år igjen til pensjonsalder i en pensjonsordning når pensjonsordningen inngår i en fellesordning for premieberegning. Tvilen skyldes at bakgrunnen for opprettelse av en slik fellesordning bl.a. er at premiekostnadene ikke skal variere med alder. Departementet viser i denne sammenheng til høringsuttalelsen fra Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS), som departementet tolker dit hen at YS mener at også arbeidstakere med mindre enn ti år igjen til pensjonsalderen bør opptas i den ytelsesbaserte pensjonsordningen.

Det kan etter departementets vurdering stilles spørsmål ved om det generelle behovet for en adgang i foretakspensjonsloven til å unnta personer med under ti år igjen til pensjonsalderen fra opptak i en pensjonsordning, er det samme som da denne adgangen ble vurdert ved innføringen av foretakspensjonsloven, jf. at lov om obligatorisk tjenestepensjon nå krever at slike arbeidstakere skal være medlem i en innskuddsordning.

Når Banklovkommisjonen her har forutsatt at det må være like regler, men slik at arbeidstakere med mindre enn ti år igjen til pensjonsalder ved ansettelse fremdeles skal kunne unntas fra medlemskap, må dette ses i sammenheng med at denne adgangen blir mye brukt i pensjonsordninger regulert etter foretakspensjonsloven, slik at det kan oppstå overgangsproblemer for foretak som ønsker å la pensjonsordningen inngå i en fellesordning, eller som ønsker å trekke seg ut av en slik ordning. Et annet moment som taler for slik adgang, er at fellesordninger blir mindre attraktive uten denne adgangen. Et krav om medlemskap for nyansatte eldre i pensjonsordninger som inngår i en fellesordning vil således kunne utgjøre utilsiktet "terskel" for å la pensjonsordningen inngå i en fellesordning for premieberegning, og man derfor kan anta at denne typen ordninger vil bli enda mindre utbredt uten en slik adgang enn det som ellers ville være tilfellet.

Etter en samlet vurdering, er departementet på bakgrunn av overgangsproblematikken og ut i fra et ønske om å gjøre fellesordninger for premieberegning til et reelt alternativ til særskilt premieberegning for ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger, kommet frem til at det bør være adgang - så lenge denne

adgang finnes i foretakspensjonsloven, jf. ovenfor - til å unnta arbeidstakere med mindre enn ti år igjen til pensjonsalderen fra opptak også i pensjonsordninger som deltar i en fellesordning.

Finansdepartementet er enig med Banklovkommisjonen i at det bør kreves at alle pensjonsordningene i en fellesordning har samme regler om opptak av medlemmer som har mindre enn ti år igjen til nådd pensjonsalder. Departementet er også enig i at alle pensjonsordningene i en fellesordning skal ha like regler om rett til medregning av tjenestetid fra tidligere arbeidsforhold for slike arbeidstakere når de opptas som medlemmer. Disse kravene er viktige for å hindre at en pensjonsordning kan skyve en forholdsvis stor andel av premien for opptak av eldre arbeidstakere, eller medregning av tidligere tjenestetid for disse, over på pensjonsordninger som ikke har tilsvarende ytelser i sin pensjonsplan. Departementet viser videre til at ingen høringsinstanser har merknader til disse kravene til likhet mellom pensjonsordningene som inngår i en fellesordning. Det vises til lovforslaget § 10A-6.

Etter at NOU 2003:28 ble avgitt er lov om obligatorisk tjenstepensjon utredet, vedtatt og trådt i kraft. Etter lov om obligatorisk tjenstepensjon skal foretak som benytter foretakspensjonsloven § 3-9 opprette en innskuddspensjonsordning for den aktuelle gruppe av ansatte som holdes utenfor ytelsesordningen, jf. § 5 fjerde ledd. Denne innskuddspensjonsordningen skal oppfylle minimumskravet på to prosent årlig innskudd, jf. lov om obligatorisk tjenstepensjon § 4. Det stilles således allerede krav om opprettelse av en innskuddsordning for disse arbeidstakerne dersom de holdes utenfor den ytelsesbaserte ordningen, men det er ikke et krav om at innskuddsordningen skal praktiseres som en parallell ordning.

I foretakspensjonsloven er det inntatt bestemmelser om såkalte parallelle pensjonsordninger (foretakspensjonsloven kapittel 2, del II). Departementet foreslår ikke å stille krav om at innskuddspensjonsordningen for arbeidstakere med mindre enn ti år igjen til pensjonsalderen som unntas fra medlemskap i den ytelsesbaserte ordningen skal praktiseres som en parallell ordning, og viderefører således ikke Banklovkommisjonens utkast til § 8d-6 annet ledd. Dette forslaget fra Banklovkommisjonen griper direkte inn i denne gruppens rett til pensjon, og skiller seg sånn sett i vesentlig grad fra de øvrige forslag i NOU 2003:28.

FNH peker i sin høringsuttalelse på at en innskuddsordning for arbeidstakere med mindre enn ti år igjen til pensjonsalder uansett ikke kan praktiseres som en parallell ordning. Finansdepartementet er enig i denne vurderingen. Dette skyldes at det er gitt regler om parallelle ordninger i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven som innebærer at pa-

rallele ordninger skal være av samme kvalitet, og at den enkelte ansatte skal kunne velge mellom den ytelsesbaserte og den innskuddsbaserte ordningen. Det vises i denne sammenheng til at bl.a. bestemmelsene om at medlemmet skal kunne velge hvilken pensjonsordning hun/han skal være med i, ikke passer.

I tillegg til at bestemmelsene om parallelle pensjonsordninger ikke passer, vil en slik pensjonsordning oftest være mer kostnadskrevende for foretaket enn en innskuddsordning som tilfredsstiller minimumskravene etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Et krav om opprettelse av en parallell pensjonsordning vil derfor kunne utgjøre et hinder for å la ytelsesordningen inngå i en fellesordning.

Departementet legger ikke opp til å følge Banklovkommisjonen med hensyn til å pålegge foretakene et krav om innskuddspensjon utover de minstekrav som følger av lov om obligatorisk tjenstepensjon når unntaksadgangen i foretakspensjonsloven benyttes. Som nevnt bør en i tilfellet fjerne unntaksadgangen i foretakspensjonsloven. Departementet vil komme tilbake til den generelle adgangen i foretakspensjonsloven til å unnta nyansatte med mindre enn ti år igjen til pensjonsalder fra medlemskap i ordningen som egen sak.

5.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til forsikringsloven nye §§ 10A-4 annet og tredje ledd og 10A-6.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre registrerer at flere av høringsinstansene sår tvil om hvorvidt de foreslåtte endringene i forsikringsloven vil ha den tilsiktede effekt. Flere instanser fremhever at Regjeringens intensjoner om et mer kjønnsnøytralt og aldersuavhengig pensjonssystem i liten grad samsvarer med foretakenes hovedmålsetning om å tjene penger. Disse medlemmer ønsker i den sammenheng å særlig sitere Kredittilsynets uttalelse:

"Et ideologisk basert ønske i norsk næringsliv om å delta i et pensjonsmessig utjevningsselskap mht kjønn og alder er neppe særlig utbredt".

Disse medlemmer registrerer også at enkelte høringsinstanser mener de foreslåtte endringene i forsikringsloven vil ytterligere økte kompleksiteten i et allerede vanskelig tilgjengelig regelverk, men at svært få har kommet med innvendinger mot lovendringenes realiteter.

5.3 Beregning av premiene i en fellesordning

5.3.1 Sammendrag

PREMIENE I EN FORETAKSPENSJONSORDNING

Finansdepartementet har merket seg at høringsinstansene ikke synes å ha innvendinger mot at årlig premie for en pensjonsordning skal inndeles i ordinær årspremie, reguleringspremie og andre engangspremier. Departementet slutter seg til utvalgets vurdering, og foreslår en bestemmelse i tråd med forslaget fra Banklovkommisjonen, jf. lovforslaget § 10A-2 første ledd.

Departementet kan imidlertid ikke se at det, som Banklovkommisjonen skriver, kan være aktuelt å benytte engangspremier i forbindelse med avtalefestet pensjon (AFP). Årets premie skal, slik Finansdepartementet ser det, kun omfatte foretakenes kostnader som er direkte forbundet med pensjonsordningen til foretaket. AFP er ikke en ytelse etter foretakspensjonsloven og kostnader forbundet med AFP skal ikke betales til foretakenes pensjonsordning.

HOVEDPRINSIPPENE FOR PREMIEBEREGNING I EN FORETAKSPENSJONSORDNING

Departementet har merket seg at høringsinstansen ikke synes å ha betydelige motforestillinger mot at premiene i utgangspunktet beregnes etter vanlige forsikringstekniske prinsipper.

Bestemmelser om tidspunktet for premieberegning ble tatt inn i loven for kommunale pensjonsordninger, og det er etter departementets vurdering konsistent å ta inn tilsvarende for ytelsesbaserte ordninger i privat sektor.

I utredningen fra Banklovkommisjonen og i flere av høringsmerkene omtales systemet som foreslås av Banklovkommisjonen som et system med kjønns- og aldersnøytrale premier. Spørsmålet om kjønns- og aldersnøytrale premier reiser vanskelige avgrensings- og definisjonsspørsmål. Departementet legger til grunn at dette kan være årsaken til at høringsinstansene kan ha en ulik omtale av de foreslåtte regler. Det er derfor etter departementets vurdering nødvendig med en nærmere omtale av på hvilken måte premien utjevnes på kjønn og alder.

Systemet som foreslås av Banklovkommisjonen gir en utjevning av bruttopremien for pensjonsordningene i en fellesordning. Bruttopremien for en pensjonsordning tilsvarer som tidligere nevnt summen av forsikringsteknisk beregnet pensjonskostnad, men med fradrag for beregnet kapitalavkastning og beregnet dødelighetsarv. Bruttopremiens størrelse avhenger således blant annet av størrelsen på den pensjonsytelse som skal sikres, men også av garantert kapitalavkastning (beregningsrenten) frem til denne ytelsen skal utbetales. Beregningsrenten fører til at den ordinære årspremien for alderspensjon blir lavere for

en yngre arbeidstaker enn for en eldre arbeidstaker. Et annet moment som trekker i samme retning er at forventet antall utbetalingsår for alderspensjon øker frem mot pensjonsalder.

Netto pensjonskostnaden knyttet til en pensjonsordning tilsvarer brutto pensjonskostnaden fratrukket tilførsel av overskudd/avkastning. Det foreslåtte system utjevner kjønns- og aldersrelaterte forskjeller i bruttopremie, men inneholder ikke forslag til regler for utjevning av overskudd. Eldre arbeidstakere har gjerne en høyre premiereserve enn yngre arbeidstakere, og kvinner har gjerne en noe høyere premiereserve enn menn på samme alder. I år hvor avkastningen i pensjonsordningen er større enn det selskapet garanterer (beregningsrenten), tilbakeføres dette overskuddet til pensjonsordningene etter bidragsprinsippet, noe som innebærer at størrelsen på premiereservene vil være avgjørende for størrelsen på det tilbakeførte overskudd. Selv om bruttopremien er kjønns- og aldersnøytral, kan dermed nettopremien variere med kjønn og alder. Utjevningssystemet vil således gi en fullstendig utjevning av kostnadsforskjeller knyttet til kjønn og alder ved ansettelse av nye arbeidstakere som ikke har bygget opp en premiereserve. For arbeidstakere som allerede har bygget opp en premiereserve vil imidlertid ikke nødvendigvis nettopremien være kjønns- og aldersnøytral.

Departementet har merket seg at forslaget fra Banklovkommisjonen baserer seg på utjevning av bruttopremier (før tilbakeføring av overskudd), og at utjevningseffektene kan bli noe annerledes dersom en ser på nettopremien. Siden store premiereserver gir grunnlag for tilbakeføring av store overskudd og store premiereserver forekommer hyppigere blant eldre enn blant yngre arbeidstakere, antar departementet at forslaget kan føre til at nettopremiene i enkelte år med store overskudd blir høyere for yngre enn for eldre arbeidstakere. Departementet legger imidlertid til grunn at regler om fastsetting av kjønns- og aldersnøytrale nettopremier i betydelig grad vil komplisere regelverket ytterligere, og at en derfor helt klart bør følge Banklovkommisjonens forslag om at utjevningen derfor knyttes til bruttopremier.

Departementet har etter en samlet vurdering sluttet seg til Banklovkommisjonens forslag til bestemmelser. Det vises til lovforslaget § 10A-5.

BEREGNING AV ORDINÆR ÅRSPREMIE I EN FELLESDORDNING

Departementet viser til at Banklovkommisjonen i utkast til § 8d-5 har foreslått regler om hvordan premieberegningen i en fellesordning skal gjennomføres.

Banklovkommisjonen foreslår i første ledd at en fellesordning hvert år skal tilføres premier tilsvarende summen av ordinær årspremie fastsatt etter forsik-

ringstekniske beregninger for samtlige pensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Dette innebærer at pensjonsordningen vil få innbetalt en samlet premie for fellesordningen som er beregnet etter vanlige forsikringstekniske metoder. Imidlertid blir denne premien utjevnet mellom pensjonsordningene i fellesskapet, slik at den enkelte pensjonsordnings andel av samlet premie fordeles i forhold til årlig opptjent rett til alderspensjon. Kommisjonen foreslår videre at kostnader for tjenester kan unntas fra fordeling i fellesordningen. Også for kommunale pensjonsordninger kan kostnader for tjenester beregnes og belastes særskilt for hver pensjonsordning. Departementet mener at det ikke vil tjene formålet å utjevne slike kostnader, og er derfor enig med Banklovkommisjonen i at disse kostnadene skal holdes utenfor utjevningen. Departementet har merket seg at heller ingen av høringsinstansene har hatt merknader til dette. Det vises til lovforslaget § 10A-5 første ledd.

Banklovkommisjonen har i utkastet til § 8d-5 annet ledd foreslått at dersom det opptas en arbeidstaker som medlem av en pensjonsordning i løpet av året, belastes det tilleggspremie for den delen av året som gjenstår. Tillegget beregnes ut fra pensjonsordningens andel av samlet årspremie til fellesordningen og den prosentvise økning av pensjonsordningens beregningsgrunnlag som det nye medlemmet representerer. Dette innebærer at pensjonsinnretningen ikke får tilført en premie beregnet etter vanlige forsikringstekniske prinsipper, og premien kan således være større eller mindre enn det som svarer til forsikringsteknisk beregnede avsetninger. Forslaget innebærer altså at pensjonsinnretningen har plikt til å gi henstand for premie i en begrenset periode. Avvik fra forsikringsteknisk beregnet premie inngår etter Banklovkommisjonens forslag ved beregningen av ordinær årspremie til fellesordningen det påfølgende året. Banklovkommisjonen skriver i spesialmerkningen at metoden gjelder tilsvarende ved beregning av hvor stor andel av forskuddsbetalt premie som skal refunderes ved en arbeidstakers fratreden i løpet av året. Banklovkommisjonen foreslår også at bestemmelsen skal gjelde ved arbeidstakers skifte av stilling som medfører endret lønnsnivå. Departementet slutter seg til Banklovkommisjonens forslag. Det vises til lovforslaget § 10A-5 annet ledd.

I § 10A-5 tredje ledd foreslås det at dersom det i løpet av forsikringsåret opptas en ny pensjonsordning i fellesordningen, skal den ordinære årspremien for pensjonsordningen for resten av året beregnes ut i fra den samlede ordinære årspremie til fellesordningen og den prosentvise økningen av det samlede beregningsgrunnlaget som pensjonsordningen medfører. Pensjonsinnretningens risiko knyttet til opptak av en ny pensjonsordning vil være større enn risikoen knyttet til opptak av en enkelt arbeidstaker. Dersom

risikoen ved opptaket er større enn det pensjonsinnretningen er villig til å påta seg, vil opptaket måtte skje ved årsskiftet.

Dersom det i slike tilfeller ble gitt adgang til å beregne forsikringsteknisk premie, ville dette etter departementets vurdering kunne tenkes å medføre flyt-tearbitrasje, ved at ordninger som får forhøyet sine pensjonsutgifter i kollektive ordninger kan komme gunstigere ut ved beregning av ordinær forsikringsteknisk premie. I praksis er dette lite trolig. Finansdepartementet foreslår imidlertid ikke egne bestemmelser som regulerer tilfellet der arbeidstakere og pensjonsordninger trer ut av en fellesordning i løpet av forsikringsåret. Det vises i den forbindelse til at slike forhold heller ikke reguleres i forsikringsloven kapittel 10 (den nåværende forsikringsvirksomhetsloven kapittel 8b) om kommunale pensjonsordninger. Departementet legger til grunn at dersom det mot formodning skulle vise seg å være nødvendig med regler om dette, kan slike regler i tilfellet gis i forskrift med hjemmel i lovforslaget § 10A-1 femte ledd.

BEREGNING AV REGULERINGSPREMIE TIL EN FELLESORDNING

Ved stortingsbehandlingen av Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) Om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet mv. (kommunale pensjonsordninger mv.) gjorde Stortinget en endring i forsikringsvirksomhetsloven § 8b-6 i forhold til det som var foreslått i proposisjonen. Endringen innebar at kravet, som lå inne i proposisjonens forslag om utjevning av premie i forbindelse med lønnsregulering og G-regulering, ble gjort frivillig. Det skal etter den vedtatte § 8b-6 femte ledd fastsettes i forsikringsavtalen om reguleringspremie skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning, eller helt eller delvis ved gjennomsnittsberegning. Forsikringsvirksomhetsloven § 8b-6 er videreført i forsikringsloven § 10-6. Banklovkommisjonen tok hensyn til forslaget i Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) (om kommunale ordninger) når kommisjonen etterpå utarbeidet sitt forslag for private ordninger i NOU 2003:28. Utredningen fra Banklovkommisjonen ble imidlertid avgitt før Stortingsbehandlingen av Ot.prp. nr. 11 (2003-2004), slik at endringen i stortingsbehandlingen ikke ble fanget opp av Banklovkommisjonen.

Ved særskilt beregning, skal reguleringspremien i kommunale pensjonsordninger beregnes for hver pensjonsordning i fellesordningen ut fra den prosentvise økning av premiereserven for pensjonsordningen som er påkrevd som følge av oppregulering av medlemmenes opptjente pensjonsrettigheter ut i fra lønnsutviklingen. Reguleringspremien for oppregulering av pensjoner under utbetaling og av opptjent rett til arbeidstakere som har fratrudd sin stilling uten rett til utbetaling av pensjon, skal beregnes i forhold

til den del av premiereserven som sikrer slike pensjonsrettigheter. Ved gjennomsnittsberegning skal fellesordningen hvert år tilføres reguleringspremier tilsvarende summen av årlige reguleringspremier for samtlige pensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Den enkelte pensjonsordnings andel av samlet reguleringspremie til fellesordningen beregnes for kommunale ordninger ut fra forholdet mellom samlet premiereserve for hver av pensjonsordningene på tidspunktet for oppregulering av pensjonsrettighetene.

Finansdepartementet er enig med Banklovkommissjonen i at det er hensiktsmessig med samsvar mellom lovbestemmelsene om fellesordninger for kommunale pensjonsordninger og fellesordninger for ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger, og foreslår derfor å gjøre utjevning av reguleringspremie i fellesordninger for ytelsesbasert foretakspensjon frivillig i tråd med de endringer som ble gjort i bestemmelsen om reguleringspremier ved stortingsbehandlingen av Ot.prp. nr. 11 (2003-2004), som altså ikke ble fanget opp i Banklovkommissjonens forslag.

Finansdepartementet ser at fordeling av reguleringspremie i en fellesordning vil kunne medføre utjevningsevirkninger ut over det som kan anses å ha sammenheng med utjevning knyttet til kjønn og alder. Slike utjevningsevirkninger vil kunne ha sammenheng med at oppreguleringen av pensjonsrettighetene i de ulike pensjonsordningene varierer i omfang fordi lønnsutviklingen ikke vil være den samme for alle arbeidsgivere. Finansdepartementet legger imidlertid til grunn at konkurranse i markedet vil gjøre det mulig for arbeidsgivere som mener at de rammes av slike utjevningsevirkninger, å flytte til en fellesordning hvor lønnsutvikling antas i hovedsak å ligge på linje med egen pensjonsordning, eller til en fellesordning uten utjevning av reguleringspremien.

Selv om Finansdepartementet i utgangspunktet ønsker samsvar mellom bestemmelsene for kommunale ordninger og bestemmelsene for ytelsesbaserte pensjonsordninger i privat sektor, foreslås likevel en mindre endring i fordelingsnøkkelen for premiereserve i ytelsesbaserte ordninger i privat sektor i forhold til bestemmelsene som gjelder for kommunale ordninger. Endringen består i at det foreslås å åpne for at pensjonsordningene kan velge å unnta premiereserve for pensjoner under utbetaling (løpende premier) i fordelingsnøkkelen for reguleringspremie. Dette representerer også en endring i forhold til forslaget fra Banklovkommissjonen i NOU 2003:28.

Bakgrunnen for forslaget om å åpne for å unnta premiereserve for pensjoner under utbetaling fra fordelingsnøkkelen, er at Finansdepartementet ser at pensjoner under utbetaling ofte vil være forbundet med relativt store premiereserver, noe som kan føre

til at ordninger med mye løpende pensjon vil komme til å bære en relativt stor andel av reguleringspremiene dersom reguleringspremien fordeles på pensjonsordningene ut fra forholdet mellom samlet premiereserve på tidspunktet for oppreguleringen av pensjonsrettighetene. Etter Finansdepartementets vurdering, kan dette være en utilsiktet premieutjevning som ordningene bør kunne unngå, selv om de velger å utjevne reguleringspremier.

Behovet for fratrukk for premiereserven knyttet til løpende pensjoner fra fordelingsnøkkelen for reguleringspremie i kollektive ytelsesordninger i privat sektor, kan også begrunnes ut i fra at foretakene ikke har plikt til å skyte til midler til oppregulering av løpende pensjoner i slike ordninger.

Med bakgrunn i de uheldige virkningene en uforholdsmessig utjevning kan få, går departementet inn for at ordningene skal kunne unnta premiereserver for pensjoner under utbetaling når ordningenes andel av fellesordningenes reguleringspremie beregnes, jf. lovforslaget § 10A-5 fjerde ledd.

Premie for pensjonsregulering av løpende pensjoner (ut over det overskuddsfondet dekker) er som Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) påpeker ikke omtalt i Banklovkommissjonens utredning. Finansdepartementet legger til grunn at lovregler på dette punktet bør være klare. Finansdepartementet mener at særskilt betaling av premie for regulering av løpende pensjoner er en god løsning. Dette som følge av at det er det enkelte foretak som avgjør om de løpende pensjonene skal reguleres mer enn det pensjonistenes overskuddsfond dekker. Dersom kostnader knyttet til regulering av løpende pensjoner skal utjevnes i fellesordningen, må man innføre regler om at reguleringen av løpende pensjoner skal være lik i alle pensjonsordningene som inngår i fellesordningen. Slike regler vil være nødvendige for å unngå at foretak kan velge å regulere de løpende pensjonene i sin ordning mer enn den gjennomsnittlige reguleringen i fellesordningen, og dermed få deler av sin reguleringspremie betalt av de øvrige foretakene i fellesordningen. Finansdepartementet foreslår derfor å fastsette i en egen bestemmelse at premie knyttet til regulering av løpende pensjoner betales særskilt for hver enkelt pensjonsordning. Det vises til lovforslaget § 10A-5 femte ledd.

BEREGNING AV ANDRE PREMIER TIL EN FELLESDORDNING

Banklovkommissjonen foreslår valgfrihet med hensyn på i hvilken grad engangsbetalte premier til dekning av pensjonsrettigheter som ikke premiesettes på forhånd ut fra forsikringstekniske beregninger, skal utjevnes. Kommisjonen foreslår at beregningsmåten for engangsbetalte premier skal fastsettes i forsikringsavtalen, jf. lovutkastet § 8d-5 femte ledd.

Dette tilsvarer den løsning som gjelder for kommunale pensjonsordninger, og de samme problemstillinger som ble tatt opp i Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) knyttet til slik utjevning, vil i stor grad gjøre seg gjeldende for ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger.

Departementet vil i denne sammenheng peke på at dersom engangspremier belastes den enkelte pensjonsordning, unngår man at forsikringstakerne gjennom året blir sittende med en åpen risiko knyttet til forhold som ikke angår egen pensjonsinnretning. En utjevning av engangsbetalte premier kan dessuten skape problemer knyttet til flytting på andre tidspunkter enn ved hovedpremieforfall. Premieutjevning kan også innebære uheldige incentiveeffekter ved at arbeidsgivere som setter i verk tiltak for å hindre tidlig avgang blant eldre mv. ikke opplever utslag på betalt forsikringspremie. Effektene av eventuell uheldig utjevning er dessuten i liten grad kartlagt og dokumentert.

På den annen side kan kanskje slike engangspremier i noen tilfeller bli betydelige, og enkelte foretak kan kanskje med bakgrunn i dette finne det hensiktsmessig at slike kostnader utjevnes over kollektivet. Finansdepartementet har under noe tvil, og med henvisning til at utjevning av premie vil bli evaluert på et senere tidspunkt, valgt å foreslå en bestemmelse i tråd med Banklovkomisjonens utkast. Det vises til lovforslaget § 10A-5 sjette ledd.

5.3.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til forsikringsloven nye §§ 10A-2, 10A-3 og 10A-5 andre til sjette ledd, og har sluttet seg til ny § 10A-5 første ledd ovenfor under punkt 5.1.2.

5.4 Innbetaling av årets premie

5.4.1 *Sammendrag*

INNBETALINGSREGLER

Finansdepartementet er enig med Kommisjonen i at det er ønskelig med mest mulig ensartede innbetalingsregler for området kollektiv pensjon. Dette vil gjøre det lettere for kundene å sammenligne selskapene og dermed fremme konkurransen i markedet.

Finansdepartementet mener imidlertid at det er mer hensiktsmessig å innføre denne typen bestemmelser i forskrift enn å ta slike bestemmelser inn i forsikringsloven. Dette er ikke til hinder for at en lager mest mulig ensartede regler. Departementet viser i den sammenheng til Ot.prp. nr. 11 (2003-2004) om kommunale ordninger punkt 7.1.3, og stortingsbehandlingen av denne. Bestemmelser om innbetaling av premier ble ikke tatt inn i forsikringsvirksomhetsloven for kommunale ordninger. Det ble derimot tatt inn en forskriftshjemmel, slik at departementet kan fastsette nærmere regler om innbetaling av premier i

forskrift, jf. § 8b-9 annet ledd. Forsikringsvirksomhetsloven § 8b-9 er videreført i forsikringsloven § 10-9. Slike regler om innbetaling av premier er fastsatt i forskrift 22. desember 2003 nr. 1 753 om innbetaling av premier for kommunale pensjonsordninger.

Selv om departementet er enig med Banklovkomisjonen i det materielle innhold i bestemmelsene som foreslås om innbetaling av premier, foreslår Finansdepartementet at det ikke gis bestemmelser om premieinnbetaling i forsikringsloven, men at departementet i likhet med for kommunale ordninger gis en hjemmel til å fastsette slike bestemmelser i forskrift. Det vises til lovforslaget § 10A-7 annet ledd.

VIRKNINGENE AV UNNLATT BETALING AV PREMIE

Banklovkomisjonen foreslår at dersom premie for et forsikringsår ikke blir innbetalt ved årets utgang eller ved utløpet av annen frist fastsatt i nytt premievarsel, bortfaller den økning av forsikringsforpliktelsene som den manglende premien skulle dekke. En slik bestemmelse er etter Finansdepartementets vurdering viktig for å avgrense pensjonsinnretningens rettsforpliktelser på en klar måte. Bestemmelsen har stor betydning for ansvarsdeling mellom foretak og pensjonsinnretning i tilfeller hvor foretakene ikke fullt ut har betalt premie for medlemmenes opptjente pensjon. I det foretakspensjonsloven i all hovedsak krever premie for opptjent pensjon, vil slike situasjoner med manglende premiebetaling normalt bare oppstå ved forsinkelser og i enkelttilfeller ved at pensjonsinnretningen ikke sender riktig premievarsel eller foretaket ikke betaler dette rettidig.

Imidlertid spesifiseres det også i foretakspensjonsloven enkelte særskilte tilfeller hvor premie kan fordeles over en periode. Banklovkomisjonen nevner her at reguleringspremie i visse tilfeller kan fordeles over tre år. I tillegg vil departementet vise til at foretakene etter overgangsreglene i foretakspensjonsloven er gitt ti år på å bringe premiereservene opp til det nivå som svarer til en lineær opptjent pensjon. Etter departementets vurdering klargjør Banklovkomisjonen med sitt lovforslag ansvarsfordelingen mellom foretak og pensjonsinnretningen på en hensiktsmessig måte i slike tilfeller. Finansdepartementet foreslår derfor å følge forslaget fra Banklovkomisjonen på dette punkt, og viser til lovforslaget § 10A-7 første ledd.

INNTEKTSFØRING AV PREMIEKRAV

Etter departementets vurdering, bør en bestemmelse som foreslått av Banklovkomisjonen om inntektsføring av premiekraav, eventuelt fastsettes i årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper om periodisering av krav på premie. Dette gjelder tilsvarende for kommunale pensjonsordninger. Departe-

mentet vil foreta en nærmere vurdering av om det er ønskelig å ta inn en bestemmelse i samsvar med Banklovkommisjonens utkast i årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper.

5.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til forsikringsloven ny § 10A-7.

5.5 Premiereserven

5.5.1 Sammendrag

Sammenhengen mellom den premie som betales av foretaket som har opprettet pensjonsordning etter foretakspensjonsloven, og den premiereserven pensjonsinretningen plikter å ha for samme ordning, blir naturlig nok ikke så direkte gjennom etablering av fellesordninger. Departementet mener imidlertid at en bestemmelse om premiereserven som foreslått av Banklovkommisjonen, ikke nødvendigvis virker klargjørende ettersom det i foretakspensjonsloven er gitt enkelte unntak fra bestemmelsen om plikten til premiereserve. Det vises i den forbindelse til foretakspensjonsloven § 9-2 annet og tredje ledd.

Finansdepartementet mener at plikten til å føre premiereserve er tilstrekkelig regulert i forsikringsloven § 9-15 (forsikringsvirksomhetsloven § 8-2) og i foretakspensjonsloven § 9-1. Videre vises det til at det allerede følger av forslaget til § 10A-7 første ledd at selskapets forpliktelse bortfaller ved unnlatt premiebetaling. Departementet foreslår på denne bakgrunn ikke en egen bestemmelse om minstekrav til premiereserve.

5.5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

5.6 Øvrige forhold

5.6.1 Sammendrag

I lovbestemmelsene som gjelder for kommunale pensjonsordninger er det tatt inn bestemmelser om blant annet bransjeinndeling, overskuddsfordeling, kapitalforvaltning, investeringsvalg samt flytting og opphør av pensjonsordningen. Banklovkommisjonen antar at det ikke er behov for å fastsette særlige bestemmelser for foretakspensjonsordninger som inngår i en fellesordning på disse områdene ettersom disse forholdene allerede er regulert i foretakspensjonsloven.

Banklovkommisjonen ser ikke behov for å behandle fellesordninger som egen bransje innenfor private kollektive pensjonsordninger. Banklovkommisjonen skriver bl.a. følgende under punkt 5.6:

"Gjennomslutningen og oppsplittingen mellom fellesordningene samt i forhold til kollektivbestan-

den for øvrig, kan sikres tilstrekkelig ved et krav om at det skal føres særskilt regnskap for hver enkelt fellesordning. Det vises til lovutkastet § 8d-1 fjerde ledd. Banklovkommisjonen vil bemerke at selv et krav om særskilt regnskap kan være unødvendig dersom utbredelsen av fellesordninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger blir svært begrenset. Ikrafttredelsestidspunktet for denne bestemmelsen bør derfor vurderes ved vedtakelsen av loven."

Departementet er enig i Banklovkommisjonens vurdering om at det ikke er nødvendig med egne bestemmelser for foretakspensjonsordninger som inngår i en fellesordning innenfor felt som allerede er regulert i foretakspensjonsloven.

Det er etter departementets vurdering viktig å skille forsikringsselskapers virksomhet knyttet til pensjonsordninger med utjevning i fellesordning fra annen type virksomhet. Dette gjelder særlig i forhold til reglene om regnskapsføring og overskuddsdeling.

Departementet mener i likhet med Banklovkommisjonen i at det er tilstrekkelig å stille krav om at det skal føres særskilt regnskap for hver fellesordning. Etter departementets vurdering er det ønskelig å sette dette kravet i kraft fra samme tidspunkt som de øvrige bestemmelsene som foreslås av Banklovkommisjonen.

5.6.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

5.7 Ikrafttredelse

5.7.1 Sammendrag

Departementet foreslår at loven kan tre i kraft når forsikringsloven helt eller delvis settes i kraft.

5.7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til lov om endringer i forsikringsloven II om ikrafttredelse.

6. TEKNISKE ENDRINGER I FORSIKRINGSLOVEN

6.1 Sammendrag

Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) § 17-1 tredje ledd fastsetter at foretak som driver virksomhet som omfattes av forsikringsloven når den trer i kraft, skal oppfylle lovens krav innen ett år etter ikrafttredelsen. Eksisterende pensjonskasser må søke om konsesjon innen samme frist. Samme frist gjelder også for å søke om unntak fra lovens bestemmelser. Forsikringsloven er foreløpig ikke satt i kraft.

Lov om obligatorisk tjenstepensjon trådte i kraft 1. januar 2006. Etter lovens § 9 tredje ledd skal obligatorisk tjenstepensjonsordning være etablert i løpet av 2006, men med virkning senest fra 1. juli 2006. Etter departementets vurdering bør ikrafttredelsen av forsikringsloven ses i sammenheng med gjennomføringen av lov om obligatorisk tjenstepensjon. For å klargjøre regelverkssituasjonen for markedsaktørene og gi et sikrere grunnlag for deres veivalg og tilpasninger i markedet for obligatorisk tjenstepensjon, legger departementet opp til at den nye forsikringsloven skal tre i kraft fra 1. juli 2006. Dette blir foreslått i et eget høringsnotat med forslag til forskrifter til forsikringsloven, herunder ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser.

I forhold til en ikrafttredelse av forsikringsloven allerede fra 1. juli 2006, vil fristen i lovens § 17-1 tredje ledd bli noe kort. Departementet foreslår derfor at § 17-1 tredje ledd om ett års frist for selskapene til å oppfylle lovens krav, samt for pensjonskassene til å søke konsesjon og for å søke om unntak fra lovens bestemmelser, oppheves, og at reglene i stedet fastsettes av departementet i forskrift. Slik forskrift kan fastsettes med hjemmel i lovens § 17-2.

I forsikringslovens § 17-2 heter det at departementet kan gi nærmere overgangsregler for foretak som driver virksomhet som omfattes av loven her når den trer i kraft. Som nevnt legger departementet opp til at loven skal tre i kraft 1. juli 2006. Departementet vurderer det slik at det på et fastsatt, senere tidspunkt bør skje en samlet overgang til nytt regelverk, både for eksisterende foretak og for nye foretak som starter virksomhet etter lovens ikrafttredelse. Hensynet til oversiktighet for forsikringstakerne, samt hensynet til sammenlignbarhet mellom foretakenes regnskaper, taler for en slik samlet overgang. Det vil da være behov for å kunne fastsette overgangsregler også for nye foretak. Departementet foreslår derfor at § 17-2 første ledd endres slik at begrensningen som ligger i at departementet kan gi overgangsregler kun for eksisterende foretak, tas ut.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å oppheve forsikringsloven § 17-1 tredje ledd og endring i forsikringsloven 17-2 første ledd.

7. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

7.1 Sammendrag

Innledning

De kostnadmessige og konkurransemessige virkningene i markedet for pensjonsordninger, ved at

det åpnes for etablering av fellesordninger, vil være helt avhengig av om og i hvilken grad pensjonsinnretningene velger å benytte adgangen til å etablere slike ordninger. Videre vil det være helt avhengig av hvor mange foretak som eventuelt velger å la sin pensjonsordning inngå i en fellesordning.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

De foreslåtte lovendringene antas å ikke medføre ekstra kostnader eller nye arbeidsoppgaver av betydning for myndighetene. Både livselskapenes og konsernpensjonskassenes virksomhet er allerede underlagt myndighetstilsyn.

I en overgangsperiode kan ulike aktører (pensjonsinnretninger, foretak og medlemmer av private kollektive tjenstepensjonsordninger) ha et behov for informasjon i forbindelse med praktisering av nytt regelverk.

På lengre sikt kan det vise seg å være behov for utfyllende regler og revisjon av gjeldende regelverk.

Økonomiske og administrative konsekvenser for private

De foreslåtte endringene innebærer at det åpnes en ny valgmulighet ved utforming av pensjonsordning for foretaket.

Aktører i dette markedet vil måtte sette seg inn i det nye regelverket, og til dette vil medgå noe ressurser. Tilpasninger, i form av blant annet datasystemer for premieberegning og produkter, vil også kunne generere noe økte kostnader for tilbydere i dette markedssegmentet.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

8. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

8.1 Sammendrag

Proposisjonens kapittel 9 inneholder merknader til de enkelte bestemmelser. Det vises til proposisjonens kapittel 9 for en nærmere redegjørelse.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen tar merknadene til de enkelte bestemmelsene i proposisjonens kapittel 9 til orientering.

9. ANDRE MERKNADER OG FORSLAG FREMSATT UNDER KOMITEENS BEHANDLING AV SAKEN

9.1 Oppretting av lovttekst - forsikringsloven § 14-1 første ledd

Komiteen viser til brev fra saksordfører til finansministeren 9. mai 2006 vedrørende om det i forsikringsloven § 14-1 første ledd annet punktum også burde vært en henvisning til at forsikringsloven §§ 3-1 til 3-7 om alminnelige selskapsrettslige regler, ikke gjelder for filialer av utenlandske selskaper.

Komiteen viser videre til finansministerens svarbrev 15. mai 2006, som er vedlagt innstillingen og fremmer følgende forslag:

"I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) gjøres følgende endring:

I

§ 14-1 første ledd andre punktum skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 3-1 til 3-7, kapittel 4 og 5, §§ 6-3 til 6-5 og 11-2, samt kapittel 13 gjelder ikke for filialer av utenlandske selskaper.

II

Endringen under I gjelder fra den tid Kongen bestemmer."

10. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i forsikringsloven (utlikning i fellesordninger for premieberegning)

I

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 9-1 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder for selskaper som yter kollektiv livsforsikring, individuell livsforsikring eller begge deler, med mindre annet følger av reglene om kommunale pensjonsordninger i kapittel 10 eller av reglene om fellesordning for premieberegning for pensjonsordninger med ytelsesbasert foretakspensjon i kapittel 10A.

Nytt kapittel 10A skal lyde:

Kapittel 10A. Fellesordning for premieberegning for pensjonsordninger med ytelsesbasert foretakspensjon

§ 10A-1. *Virkeområde mv.*

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder pensjonsordninger med ytelsesbasert foretakspensjon hvor finansieringsordningen er basert på premieberegning i fellesordninger.

Ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger som nevnt i første ledd kan bare inngå i fellesordning bestående av andre ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger.

En felles pensjonsordning for konsernforetak kan utgjøre en fellesordning.

En pensjonsinnretning som har en eller flere fellesordninger skal føre regnskap for hver fellesordning.

Departementet kan gi nærmere regler til utfylling, gjennomføring og avgrensning av reglene i kapitlet her.

§ 10A-2. *Årets premier*

Årlig premie for en pensjonsordning skal tilsvare summen av ordinær årspremie, reguleringspremie og særskilte engangspremier for ytelser som ikke kan premiesettes på forhånd.

Premier beregnes etter § 10A-3 hvis ikke noe annet følger av reglene i §§ 10A-4 og 10A-5 om fellesordning for premieberegning.

§ 10A-3. *Premieberegning*

Pensjonsordningen skal årlig tilføres en premie som etter beregningsgrunnlaget for ordningen er tilstrekkelig til å sikre rett til pensjon som medlemmene vil opptjene i løpet av året, med tillegg av årets risikopremier og kostnader for tjenester (ordinær årspremie). Premie for hvert år beregnes ved årets begynnelse og senere i året i takt med lønnsutviklingen.

Pensjonsordningen skal i tillegg hvert år tilføres premie til dekning av oppregulering i løpet av året av opptjente pensjonsrettigheter (reguleringspremie). Reguleringspremien beregnes på tidspunktet for oppreguleringen ut fra lønnsutviklingen i løpet av året.

Pensjonsordningen skal også hvert år tilføres premie til dekning av pensjonsrettigheter som medlemmene i tilfelle får i løpet av året, og som ikke kan premiesettes på forhånd ut fra forsikringstekniske beregninger. Slik premie beregnes på det tidspunkt pensjonsrettighetene oppstår.

§ 10A-4. *Vilkår for fellesordning for premieberegning*

Bestemmelsene i kapittel 9 er ikke til hinder for at det opprettes fellesordninger som består av flere

pensjonsordninger, for at premie for den enkelte pensjonsordning som inngår i en fellesordning, skal bli fastsatt ved beregning basert på prinsipper som vil motvirke at pensjonskostnaden for de enkelte medlemmer for tilsvarende pensjonsrettigheter vil variere med medlemmenes kjønn og alder.

Alle pensjonsordningene i en fellesordning skal ha pensjonsplaner som gir samme typer av pensjonsytelser. Forholdet mellom alderspensjonsytelse og etterlatteytelse for det enkelte medlem skal være det samme etter pensjonsplanene for alle pensjonsordningene. Alle pensjonsordningene skal bygge på samme beregningsrente og i hovedsak samme beregningsgrunnlag.

Pensjonsordninger med pensjonsplaner som gir forskjellig ytelsesnivå for alderspensjon, kan inngå i samme fellesordning.

§ 10A-5. *Premieberegning i fellesordninger*

En fellesordning opprettet etter § 10A-4 skal hvert år tilføres premie tilsvarende summen av ordinær årspremie fastsatt etter forsikringsteknisk beregning for samtlige pensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Den enkelte pensjonsordnings andel av samlet ordinær premie til fellesordningen beregnes ut fra forholdet mellom den rett til alderspensjon som vil bli opptjent i løpet av året for samtlige medlemmer av hver av pensjonsordningene. Kostnader for tjenester kan unntas fra fordeling i fellesordningen.

Opptas en arbeidstaker som medlem av en pensjonsordning i løpet av et forsikringsår, belastes tilleggspremie for den del av året som gjenstår. Tillegget beregnes ut fra pensjonsordningens andel av samlet årspremie til fellesordningen og den prosentvise økningen av pensjonsordningens beregningsgrunnlag etter første ledd annet punktum som det nye medlemmet representerer. Avvik fra forsikringsteknisk beregnet premie inngår ved beregningen av ordinær årspremie til fellesordningen i det etterfølgende år. Bestemmelsene i første til tredje punktum gjelder tilsvarende ved beregning av premietillegg for særskilt lønnsøkning for et medlem av pensjonsordningen.

Dersom det i løpet av et forsikringsår opptas en ny pensjonsordning i en fellesordning, skal den ordinære årspremien beregnes ut fra den samlede ordinære årspremie til fellesordningen som er beregnet for året, og den prosentvise økningen av det samlede beregningsgrunnlaget etter første ledd annet punktum som pensjonsordningen representerer.

Det skal fastsettes i forsikringsavtalen om reguleringspremie som nevnt i § 10A-3 annet ledd skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning eller helt eller delvis ved gjennomsnittsberegning. Ved særskilt beregning skal reguleringspremien beregnes for hver pensjonsordning i fellesordningen ut fra den prosent-

vise økning av premiereserven for pensjonsordningen som er påkrevd som følge av oppregulering av medlemmenes opptjente pensjonsrettigheter ut fra lønnsutviklingen. Ved gjennomsnittsberegning skal fellesordningen hvert år tilføres reguleringspremier tilsvarende summen av årlig reguleringspremie etter § 10A-3 annet ledd for samtlige pensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Den enkelte pensjonsordningens andel av samlet reguleringspremie til fellesordningen beregnes ut fra forholdet mellom samlet premiereserve for hver av pensjonsordningene på tidspunktet for oppregulering av pensjonsrettighetene. Ved beregning av premiereserve etter reglene i leddet her skal premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling unntas fra beregningen, med mindre annet er fastsatt. Kostnader for tjenester kan beregnes og belastes særskilt for hver pensjonsordning.

Reguleringspremie for pensjoner under utbetaling skal beregnes og betales særskilt for hver enkelt pensjonsordning.

Det skal fastsettes i forsikringsavtalen i hvilken utstrekning premier som nevnt i § 10A-3 tredje ledd skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning eller helt eller delvis ved gjennomsnittsberegning som nevnt i første ledd.

§ 10A-6. *Eldre arbeidstakere*

Alle pensjonsordninger i en fellesordning skal ha samme regler om opptak av medlemmer som har mindre enn 10 år igjen til pensjonsalderen, og om rett til pensjon og medregning av tidligere tjenestetid for slike arbeidstakere når de er opptatt som medlemmer, jf. foretakspensjonsloven § 3-9 annet og tredje ledd, jf. § 5-6 første ledd bokstav c.

§ 10A-7. *Innbetaling av premie*

Blir premie for et forsikringsår ikke innbetalt ved årets utgang eller ved utløpet av annen frist fastsatt i nytt premievarsel etter lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 14-2, bortfaller den økning av forsikringsforpliktelsene som den ikke innbetalte premien skulle dekke. Medlemmene i pensjonsordningen skal i tilfelle varsles om dette. Det kan likevel ikke som følge av slikt bortfall kreves tilbakebetaling av for mye utbetalt pensjon.

Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere regler om innbetaling av premie.

§ 14-1 første ledd andre punktum skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 3-1 til 3-7, kapittel 4 og 5, §§ 6-3 til 6-5 og 11-2, samt kapittel 13 gjelder ikke for filialer av utenlandske selskaper.

§ 17-1 tredje ledd oppheves.

§ 17-2 første ledd skal lyde:

Departementet kan gi nærmere *overgangsregler*.

Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelse-
ne til forskjellig tid.

Kongen kan fastsette overgangsregler.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i finanskomiteen, den 6. juni 2006

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

leder

Christian Tybring-Gjedde

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortingets finanskomité, datert 15. mai 2006

Spørsmål om Ot.prp. nr. 52 (2005-2006) - forsikringsloven § 14-1 første ledd

Jeg viser til brev fra Finanskomiteen ved saksordfører Christian Tybring-Gjedde av 9. mai 2006.

Spørsmål:

"Forsikringsloven § 14-1 første ledd, om at utenlandsk forsikringsselskap kan drive forsikringsvirksomhet i Norge gjennom filial, slik den er vedtatt av Odelstinget i forbindelse med behandlingen av Innst. O. nr. 92 (2004-2005), er ikke i samsvar med departementets forslag i Ot.prp. nr. 68 (2004-2005), uten at dette er nærmere omtalt i innstillingen.

Etter min vurdering burde det i forsikringsloven § 14-1 første ledd annet punktum også vært en henvisning til at forsikringsloven §§ 3-1 til 3-7 om alminnelige selskapsrettslige regler, ikke gjelder for filialer av utenlandske selskaper, slik det også fremgår av departementets forslag i Ot.prp. nr. 68 (2004-2005).

Jeg ber om lovteknisk bistand for å rette opp dette ifm. med komiteens behandling av Ot.prp. nr. 52 (2005-2006), dersom departementet slutter seg til min vurdering. "

Svar:

Jeg er enig i saksordfører Christian Tybring-Gjeddes vurdering. Forsikringsloven § 14-1 første ledd bør utformes som følger:

"Utenlandsk forsikringsselskap kan drive forsikringsvirksomhet i Norge gjennom filial. Bestemmelsene i §§ 3-1 til 3-7, kapittel 4, 5 og 13 og §§ 6-3, 6-4, 6-5 og 11-2 gjelder ikke for filialer av utenlandske selskaper."

Departementet har ennå ikke satt forsikringsloven i kraft. I utkast til forskrifter sendt på høring 3. april 2006 er det blant annet foreslått at forsikringsloven settes i kraft 1. juli 2006.